

BIBLIOT. ISTITUTO
BOTANICO - PADOVA

M.S.

9

Amboina, 21 marzo.

Quest'oggi verso le 5 facciamo vela per la Nuova Guinea. Abbiamo avuto delle difficoltà con il padrone del nostro skooner, ma adesso queste sono appianate. Era principalmente il timore dei Papuani e la non conoscenza della località dove volevamo andare che lo aveva fatto pentire; ma adesso avendo egli un altro skooner comandato da un giovane ardito ed intelligente che non aveva timori a condurci ad Utanato le difficoltà sono scomparse ed abbiamo avuto il vantaggio di avere un miglior battello perfettamente adattato a questo genere di viaggi. Ieri sera abbiamo trovato due uomini che sono stati ad Utanato, da essi abbiamo avuto rassicuranti informazioni; vi si parla anche il Malese, e gli indigeni sono ospitali. Uno di codesti individui ci accompagnerà. Vorrei ancora scrivervi di più, ma il tempo stringe. Vorrei anche scrivere qualche verso ad altri dei nostri comuni amici; ma spero ci supplirai tu con questa mia dando ad essi le mie nuove.

Tuo Affez.mo amico

O. BECCARI.

FLORULA SPONTANEA HORTI BOTANICI PATAVINI, ENUMERANS PLANTAS TAM INDIGENAS QUAM EXOTICAS IN EODEM HORTO SPONTE NASCENTES. AUCTORE
P. A. SACCARDO. (1871)

PRÆMONITUS.

Florula hæc in lucem prodit quia, etsi parvi momenti, tamen nonnullam utilitatem rei botanicæ latura videtur.

Re vera catalogus hic: 1.º supellectilem quandam patriæ floræ præstat enumerans hujusce Italiæ particulæ species vere spontaneas; 2.º demonstrat quæ vegetabilia et quomodo e numero exoticorum in numerum indigenorum sensim transire soleant; 3.º et simul documentum præbet hujus loci sane mitis temperiei, quæ non obstat ut species non paucae calidarum regionum hic quasi cicures sponte enasci atque sub dio hiemare possint.

Species exoticæ cruce (†) præfixâ notatæ sunt. Species, quidem venetæ, sed certe e præcedente culturâ in horto enatæ, asterisco (*) notatæ sunt.

CLASSIS I. — DICOTYLEDONES.

SUBCLASSIS I. — Thalamifloræ.

Ordo Ranunculaceæ Juss.

- Clematis Vitalba L.
 † » orientalis L., Caucas.
 » Viticella L.
 * Thalictrum minus L.
 Anemone nemorosa L.
 » ranunculoides L.
 † » japonica Siebold, Japon.
 » Hepatica L.
 Ranunculus acris L.
 » repens L.
 » bulbosus L.
 » sceleratus L.
 » parviflorus L.
 » illyricus L.
 » Ficaria L.

Papaveraceæ Juss.

- † Papaver somniferum L.
 » Rhœas L.
 » dubium L.
 † Argemone mexicana L., Mexic.
 Chelidonium majus L.

Fumariaceæ DC.

- Corydalis cava (Mill.) Schw. et Kört.
 Fumaria officinalis L.
 » capreolata L.
 » parviflora Lam.

Brassicaceæ s. Cruciferae Juss.

- Nasturtium sylvestre (L.) R. Br.
 » officinale (L.) R. Br.
 » amphibium (L.) R. Br.
 Arabis hirsuta L.
 Cardamine hirsuta L.
 Sisymbrium officinale (L.) Scop.
 » Alliaria (L.) Scop.

Sisymbrium Thalianum (L.) Gaud.

» Sophia L.

Diploxaxis muralis (L.) DC.

Sinapis alba L.

Draba verna L.

† Cochlearia officinalis L., Eur. bor.

† Ionopsidium acaule (Desf.) Rchb.,
 Lusitania.

Thlaspi perfoliatum L.

Alyssum calycinum L.

Aethionema saxatile (L.) R. Br.

Rapistrum rugosum (L.) All.

Violaceæ DC.

Viola odorata L.

» sylvestris Lam.

» tricolor L.

Resedaceæ DC.

† Reseda suffruticulosa L.

Silenaceæ DC.

† Gypsophila scorzonifolia Sering.,
 Caucas.

Saponaria officinalis L.

Dianthus saxifragus L.

† Silene Armeria L.

» inflata L.

† » flavescens W. K., Hung.

Lychnis vespertina Sibth.

» Flos-cuculi L.

Alsineaceæ DC.

Sagina procumbens L.

» apetala L.

Alsine tenuifolia (L.) Wahlbg.

Arenaria serpyllifolia L.

Stellaria media (L.) Vill.

Malachium aquaticum (L.) Fries

Cerastium glomeratum Thuill.

» brachypetalum Desp.

Cerastium glutinosum Fries
 » *triviale* Link
 » *arvense* L.

Malvaceae (Juss. emend.) R. Br.

Malva sylvestris L.
 † *Abutilon Avicennae* (L.) Gärtn.,
 Ind. or.

Hypericaceae (Juss.) Lindl.

Hypericum perforatum L.
 » *tetrapterum* Fries

Geraniaceae (Juss.) DC.

Geranium dissectum L.
 » *molle* L.
 » β *grandiflorum* Vis.
 » *Robertianum* L.

Oxalidaceae (DC.) Lindl.

Oxalis stricta L.
 » *corniculata* L.
 † β *atropurpurea*

SUBCLASSIS II. — **Calyciflorae.**

Papilionaceae L. emend.

Medicago sativa L.
 » *lupulina* L.
Melilotus officinalis Pers.
 » *alba* Desrouss.
Trifolium pratense L.
 » *incarnatum* L.
 » *montanum* L.
 » *repens* L.
 » *procumbens* L.
Lotus corniculatus L.
Galega officinalis L.
Vicia sativa L.
Lathyrus Aphaca L.

Rosaceae Juss.

* *Spiraea Aruncus* L.
 » *Ulmaria* L.
Geum urbanum L.

Rubus fruticosus L.
Potentilla recta L.
 » *reptans* L.

Onagraceae (Juss.) Lindl.

* *Oenothera biennis* L.
 † » *grandiflora* Pursh

Callitrichaceae Link

Callitriche verna L. emend. Kutz.

Ceratophyllaceae Gray

Ceratophyllum demersum L.

Lythraceae (Juss.) Lindl.

Lythrum Salicaria L.

Cucurbitaceae Juss.

Bryonia dioica L.
Ecballion Elaterium (L.) Rich.

Portulacaceae (Juss.) Lindl.

Portulaca oleracea L.
 † » *grandiflora* Lam., Brasil.

Paronychiaceae (S. Hil.) Lindl.

Polycarpon tetraphyllum L.
Herniaria hirsuta L.

Crassulaceae (Juss.) DC.

? *Crassula rubens* L.
Sedum acre L.

Saxifragaceae Vent.

Saxifraga tridactylites L.

Ferulaceae s. Umbellatae Tourn.

† *Eryngium intermedium* Weinm.
Ammi majus L.
Aegopodium Podagraria L.
Pimpinella magna L.
Oenanthe pimpinelloides L.
Phellandrium aquaticum L.
Seseli glaucum Jacq.

Angelica sylvestris L.
Heracleum Sphondylium L.
Daucus Carota L.
Scandix Pecten L.
Myrrhis odorata (L.) Scop.

Araliaceae Juss.

Hedera Helix *L.*

Caprifoliaceae *Juss. emend.*

Sambucus nigra L.

Rubiaceae Juss.

Sherardia arvensis L.
Galium Aparine L.
» verum L
» Mollugo L.
» β insubricum

Valerianaceae (DC.) Lindl.

Valeriana officinalis L.
Valerianella olitoria (L.) Pollich
» Morisonii DC.

Asteraceae s. Compositae *Vaill.*

Eupatorium cannabinum *L.*
† » purpureum *L.*, *Am.*
 sept.
Tussilago Farfara *L.*
Petasites officinalis (*L.*) *Mnch*
Aster salignus *W.*
Bellis perennis *L.*
Stenactis bellidiflora (*L.*) *A. Br.*
Erigeron canadensis *L.*
† Dichrocephala sonchifolia *DC.*,
 Persia.
† Calliopsis tinctoria *Nutt. DC.*, *Am.*
 sept.
Achillea Millefolium *L.*
Matricaria Chamomilla *L.*
Chrysanthemum Leucanthemum *L.*
* » Parthenium (*L.*)
 Pers.
Senecio vulgaris *L.*
Arctium Lappa *L.*

Centaurea nigrescens *W.*
Cichorium Intybus *L.*
Leontodon hastilis *L.*
» var. hispidus (*L.*)
Pieris hieracioides *L.*
Taraxacum officinale (*L.*) *Wigg.*
Lactuca virosa *L.*
Sonchus oleraceus *L. ex part.*
» asper *Vill.*
Crepis setosa *Hall.*
Hieracium murorum *L.*
» β pictum
» vulgatum *Fries*

Campanulaceae *Juss.*

Campanula rotundifolia L.
 » rapunculoides L.
 » Trachelium L.
 * » lamiifolia Bieb., Cauc.
 » Speculum L.

Lobeliaceae Juss.

Lobelia bicolor Sims, Cap. B. S.
† » syphilitica L., Am. sept.

SUBCLASSIS III. — Corolliflorae.

Oleaceae *Link*

Fraxinus Ornus *L.*

Apocynaceae (*R. Br*) *Lindl.*

Vinea major *L.*
» minor *L.*

Convolvulaceae (*Juss.*) *DC.*

Convolvulus sepium L.
» arvensis L.

Boraginaceae (*L.*) *Lindl.*

† *Heliotropium corymbosum* R. P.,
Peruv.
† *Helicophytum indicum* DC., Ind.
orient.
Borago officinalis L.
Symphytum officinale L.
 bulbosum Schmpr

Lithospermum arvense L.
Myosotis intermedia Link
 » *hispida* Schlecht.
Anchusa officinalis L.

Solanaceae (L.) Barth.

Solanum miniatum Bernh.
 » *nigrum* L.
 » *Dulcamara* L.
Lycopersicum esculentum (L.) Mill.
Physalis Alkekengi L.
 † *Nicotiana Tabacum* L., Amer.
Hyoscyamus niger L.
 » *albus* L.
Datura Stramonium L.

Scrophulariaceae (R. Br.) Lindl.

† *Calceolaria scabiosifolia* Sims, Chili.
Verbascum phlomoides L.
Scrophularia nodosa L.
 « *vernalis* L.
 † *Paulownia imperialis* Sieb et Zucc., Japon.
 † *Mazus rugosus* Lour., Chin. Taur.
 * *Digitalis purpurea* L.
Antirrhinum majus L.
Linaria Cymbalaria (L.) Mill.
 » *minor* (L.) Desf.
Veronica Beccabunga L.
 » *Anagallis* L.
 » *Chamaedrys* L.
 » *didyma* Ten.
 » *arvensis* L.
 » *hederifolia* L.
 » *peregrina* L.
 » *serpyllifolia* L.
 » *persica* Poir.
 » *longifolia* L., Eur. orient.

Lamiaceae s. Labiatae (L.) Juss.

Mentha sylvestris L.
Lycopus europaeus L.
Salvia pratensis L.
 » *verticillata* L.
Glechoma hederacea L.
Lamium Orvala L.

Lamium album L.

» *purpureum* L.

† *Stachys setifera* C. A. Mey., Cauc.
 » *palustris* L.

Betonica officinalis L.

Marrubium vulgare L.

* *Ballota italica* Benth.

Prunella altissima L., Eur. merid.

» *vulgaris* L.

Ajuga Chamæpytis Schreb. var.
grandiflora

» *reptans* L.

Teucrium Chamædrys L.

Verbenaceae Juss.

Verbena officinalis L.

* *Vitex Agnus castus* L.

Primulaceae (Juss.) Vent.

Lysimachia nummularia L.

Anagallis arvensis L.

Primula acaulis Jacq.

Plantaginaceae (Juss.) Lindl.

Plantago major L.

» *media* L.

» *lanceolata* L.

SUBCLASIS IV. — **Monochlamydeae.**

Amaranthaceae Juss. emend.

Amaranthus Blitum L.

» *prostratus* Balb.

» *retroflexus* L.

† » *caudatus* L., Peruv.

» *patulus* Bert.

Chenopodiaceae (Vent.) Lindl.

Kochia scoparia (L.) Schrad.

Chenopodium album L.

† *Beta vulgaris* L., Europ. merid.

Polygonaceae (Juss.) Lindl.

Rumex pulcher L.

» *obtusifolius* L.

Rumex conglomeratus Murr.

» *Acetosa* L.

† *Polygonum orientale* L., Oriens.

» *aviculare* L.

Euphorbiaceae (Juss.) A. Juss.

† *Ricinus communis* L., Ind. orient.

Euphorbia *Chamaesyce* L.

» *helioscopia* L.

» *platyphylla* L.

» *Cyparissias* L.

» *Peplus* L.

† » *Lathyris* L.

Mercurialis annua L.

» *perennis* L.

† *Acalypha virginica* L., Virg.

† *Crozophora tinctoria* (L.) Juss., Ital.
merid.

Urticaceae (Juss.) Lindl.

Urtica dioica L.

Parietaria officinalis L.

† *Pilea microphylla* (L.) Liebm., Amer.
trop.

Humulus Lupulus L.

Ficus Carica L.

Morus alba L.

† *Broussonetia papyrifera* (L.) Vent.,
Japon.

Celtis australis L.

† *Platanus orientalis* L.

Ulmus campestris L.

Betulaceae (Rich.) Lindl.

Alnus glutinosa (L.) Gärtn.

CLASSIS II. — MONOCOTYLEDONES.

Alismaceae Juss.

Alisma Plantago L.

Lemnaceae Link.

Lemna minor L.

Araceae (Juss.) Schott

Arum italicum L.

» *maculatum* L.

Orchidaceae (Juss.) Lindl.

Orchis Simia Lam.

* » *fusca* Jacq.

Iridaceae (Juss.) Lindl.

Iris tuberosa L.

† *Sisyrinchium Nuttalli* Sweet

Amaryllidaceae (R. Br.) Lindl.

† *Narcissus poeticus* L.

» *Jonquilla* L.

» *Pseudo-narcissus* L.

Leucojum vernum L., raro.

Galanthus nivalis L., abunde.

Asparagaceae (Juss.) A. Rich.

Asparagus tenuifolius L.

† *Ruscus racemosus* L., Ins. Græc.

† *Ophiopogon japonicus* (L.) Curt.
Japon.

Liliaceae Juss. emend.

Ornithogalum umbellatum L.

* *Allium ursinum* L.

» *fallax* Don.

» *oleraceum* L.

Muscari racemosum (L.) Mill.

Colchicaceae DC.

Colchicum autumnale L.

* *Veratrum nigrum* L.

Juncaceae (R. Br.) Barth.

Juncus compressus Jacq.

» *bufonius* L.

Luzula Forsteri (Sm.) DC.

Cyperaceae Juss.

Scirpus Michelianus L.

Carex Schreberi Schk.

» *muricata* L.

» *præcox* Jacq.

» *glaucæ* Scop.

» *distans* L.

» *maxima* Scop.

Graminaceae (Juss.) Lindl.

- Sorghum halepense (L.) Pers.
 Panicum sanguinale L.
 » Crus galli L.
 Setaria verticillata (L.) Beauv.
 » viridis (L.) Beauv.
 Anthoxanthum odoratum L.
 Cynodon Dactylon (L.) Pers.
 Holcus lanatus L.
 Phragmites communis (L.) Trin.
 Arrhenatherum avenaceum (L.)
 Beauv.
 Avena flavescens L.
 † Eragrostis nigricans (H. B. K.
 sub Poa) Quito.
 Poa annua L.
 » fertilis Host
 » trivialis L.
 » pratensis L.
 » bulbosa L.
 » β vivipara
 Dactylis glomerata L.
 Festuca elatior L.
 Bromus mollis L.
 » sterilis L.
 † » Schraderi Kunth
 Triticum repens L.
 Hordeum murinum L.
 † » strictum Desf.
 Lolium perenne L.
 » italicum (L.) A. Br.

CLASSIS III. — ACOTYLEDONES.

Filicaceae (L.)

- Polypodium vulgare L.
 Phegopteris Robertiana (Hoffman)
 A. Br.
 † Hypopeltis aculeata (L.) Tod.
 † Polystichum Filix mas (L.) Rth
 » Thelypteris (L.) Rth
 † Athyrium Filix femina (L.) Rth
 Asplenium Trichomanes L.
 » Ruta muraria L.
 Scolopendrium vulgare (L.) Sm.
 Pteris aquilina L.

- Adiantum Capillus Veneris L.
 † Pteris longifolia L., Vesuv.
 † » serrulata L., China.

Bryaceae (Schimp.)

- Fontinalis antipyretica L.
 Rhynchostegium tenellum (Dicks.)
 B. S. G.
 » circinatum (Brid.)
 DNtrs
 » praelongum (L.)
 DNtrs
 » Teesdalii (Sm.)
 Schimpr.
 » murale Schimp.
 » rusciforme (Weis)
 Schimp.
 » megapolitanum
 (Bland.) Schimp.
 Hylocomium purum (L.) DNtrs
 Brachythecium salebrosum (Hoffm.)
 Schimp.
 » Rutabulum (L.) B.
 S. G.
 » β julaceum
 Amblystegium serpens (L.) B. S. G.
 » radicale (Beauv.) B.
 S. G.
 » irriguum (Wils.)
 Schimp.
 » riparium (L.) Schim.
 » β abbreviatum B. S.
 Hypnum cuspidatum L.
 » cupressiforme L.
 Homalothecium sericeum (L.) B.
 S. G.
 Cryphæa heteromalla (Hedw.) Mohr
 Leucodon sciuroides (L.) Schwäg.
 Thuidium delicatulum (L.) B. S. G.
 Leskea polycarpa Ehrh.
 Anomodon viticulosus (L.) Hook.
 Orthotrichum tenellum Bruch
 » diaphanum Sm.
 » affine Schrad.
 » anomalum Hedw.
 Mnium cuspidatum Hedw.
 » undulatum Hedw.

- Webera carnea* (L.) *Schimp.*
Bryum capillare L.
 » *atro-purpureum* W. et M.
 » *cæspiticiu* L.
 » *argenteu* L.
Fissidens taxifolius (L.) *Hedw.*
 » *crassipes* Wils.
 » *incurvus* Schwäg.
Funaria hygrometrica *Hedw.*
Physcomitrium pyriforme (L.) *Brid.*
Tortula muralis (L.) *Hedw.*
 » β *rupestris*.
 » *ruralis* (L.) Schwäg.
 » *virescens* DNtrs
 » *unguiculata* (Hedw.) Rth
 » *fallax* (Hedw.) Schrad.
 » ? *inclinata* Hedw. fil. (forma muricola, atrovi-rens, sterilis)
Didymodon luridus *Hornsch.*
Weisia verticillata (L.) *Brid.*
Dicranella simplex (L.) *Brockm.*
Grimmia pulvinata (L.) *Sm.*
 » *apocarpa* (L.) *Hedw.*
Gymnostomum curvirostre *Hedw.*
Phascum bryoides *Dicks.*
 » *acaulon* L.
- Hepaticaceae** (Juss.) *Lindl.*
- Jungermannia barbata* *Schreb.*
Frullania dilatata (L.) *Nees*
Madotheca platyphylla (L.) *Dum.*
Radula complanata (L.) *Dumort.*
Conocephalus vulgaris (L.) *Bisch.*
Aneura pinguis (L.) *Dum.*
Sphærocarpos Michellii *Bell.*
- Characeae** *Ag.*
- Chara fragilis* *Desv.*
- Fungaceae** (Juss.)¹
- Agaricus* (*Lepiota*) *citrinus* *Pass.*
 » (L.) *clypeolarius* *Bull.*
- Agaricus* (*Tricholoma*) *argyraceus* *Bull.*
 » (*Collybia*) *dryophilus* *Bull.*
 » (*Mycena*) *Adonis* *Bull.*
 » (M.) *capillaris* *Schum.*
 » (M.) *filopes* *Bull.*
 » (M.) *Acicula* Schöff.
 » (M.) *rugosus* *Fr.*
 » (*Omphalia*) *Fibula* *Bull.* var. *candidus*
 » (*Pleurotus*) *ulmarius* *Bull.*
 » (*Volvaria*) *gloiocephalus* *DC.*
 » (*Entoloma*) *sericeus* *Bull.* ex. p. *Fr.*
 » (*Leptonia*) *chalybæus* *Pers.*
 » (*Pholiota*) *præcox* *Pers.*
 » (*Hebeloma*) *rimosus* *Bull.*
 » (*Naucoria*) *pediades* *Fr.*
 » (N.) *tabacinus* *Fr.*
 » (N.) *semiorbicularis* *Bull.*
 » (N.) *conspersus* *Pers.* var. *uliginosus* *Fr.*
 » (*Galera*) *tener* Schöff.
 » (*Psalliota*) *campestris* L.
 » (*Hypholoma*) *velutinus* *Fr.*
 » (*Psilocybe*) *spadiceus* Schöff.
 » (*Psathyra*) *spadiceo-griseus* Schöff.
 » (P.) *obtusatus* *Fr.*
 » (*Panæolus*) *papilionaceus* *Bull.*
 » (P.) *campanulatus* L.
 » (P.) *fimiputris* *Bull.*
 » (*Psathyrella*) *gracilis* *Fr.*
 » (P.) *disseminatus* *Pers.*
Coprinus fimetarius (L.) *Fr.*
 » *tomentosus* (Bolt.) *Fr.*
 » *niveus* (Pers.) *Fr.*
 » *micaceus* (Bull.) *Fr.*
Hygrophorus conicus (Scop.) *Fr.*
Russula heterophylla *Fr.*
 » *integra* *Fr.*
Marasmius cæpaceus *Fr.*

¹ E fungis permultis, quos Hortus Patavinus alit, nonnullos hucusque examinavi; cæteros, præsertim micromycetes, in posterum enumerabo.

Marasmius epiphyllus (Pers.) Fr.	Nectria cinnabarina (Tod.) Tul.
» ramealis (Bull.) Fr.	Hypomyces cervinus (Dittm.) Tul.
Lentinus tigrinus (Bull.) Fr.	Hypoxylon coccineum Bull.
Boletus subtomentosus L.	Xylaria Hypoxylon (L.) Tul.
Polyporus squamosus (Huds.) Fr.	Lachnella albo-violascens (Alb. et Schw.) Fr.
» hispidus (Bull.) Fr.	Dasyscypha virginea (Batsch.) Fuck.
» lucidus (Leyss.) Fr.	Peziza cyathoidea Bull.
» igniarius (L.) Fr.	Humaria scutellata (L.) Fuck.
» zonatus (Nees) Fr.	Plicaria badia (Pers.) Fuck.
Favolus europæus (DC.) Fr.	Pustularia cupularis (L.) Fuck.
Merulius pulverulentus (Sow.) Fr.	» vesiculosa (Bull.) Fuck.
Hydnum argutum Fr.	Otidea cochleata (DC.) Fuck.
» farinaceum Pers.	Acetabula vulgaris (L.) Fuck.
Stereum hirsutum (W.) Pers.	Helvella pezizoides Afz.
Auricularia mesenterica Pers.	» elastica Bull.
Clavaria cristata Pers.	» crispa (Scop.) Fr.
» coralloides L.	Morchella hybrida (Sow.) Pers.
Lycoperdon Bovista L.	» esculenta Pers.
Cyathus vernicosus DC.	Lycogala Epidendrum L.
Phragmidium Rosarum (DC.) Fuck.	Aethalium vaporarium (Bull.) Fr.
Uredo Terebinthi DC.	Diderma globosum Pers.
Uromyces Rumicum (DC.) Fuck.	Didymium hemisphaericum (Bull.) Fr.
Pleospora herbarum (Pers.) Tul.	Physarum nutans Pers.
Eurotium herbariorum (Lk.) DBary	
Puccinia Vincæ Berk. (non Cast.)	
» Allii (DC.) Rud.	
» Graminis Pers.	
Mucor Mucedo L.	
Penicillium glaucum Link	

OBS. — Lichenes et algas in horto Patavino sponte provenientes nondum examinavi.

DI UNA NUOVA CLASSAZIONE DELLE CRITTOGAME PROPOSTA DAL PROF. F. COHN.

Nel n° 2 di quest'anno dell'Hedwigia, col titolo: *Conspectus familiarum cryptogamarum secundum methodum naturalem dispositarum auctore Ferdinand Cohn*, troviamo esposta una nuova classazione delle piante spettanti a questa divisione del regno vegetale, la quale crediamo pregio dell'opera il riprodurre, non perchè ci sembri inappuntabile, ma perchè segna certamente un notevole progresso tassonomico per la scomparsa delle tre classi (ormai ridotte empiriche) delle Alghe, dei Licheni e dei Funghi, e la loro sostituzione da gruppi più razionali perchè fondati sopra caratteri di struttura e non di stazione.

